

Klímafinanszírozás papíron és a valóságban

Európai példák, magyar dilemmák

Lackó Lili Boglárka
2026

Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése és az azokhoz való alkalmazkodás finanszírozása nem kizárólag belföldi szakpolitikai kérdés, hanem egyre inkább a nemzetközi felelősségvállalás központi eleme. Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye (UNFCCC) és a Párizsi Megállapodás alapján a fejlett országoknak kiemelt szerepük van abban, hogy pénzügyi támogatást nyújtsanak a globális dél országainak a klímaváltozás hatásainak kezelésében. Ennek keretében alakult ki az új kollektív, számszerűsített klímafinanszírozási cél (NCQG), amely várhatóan a következő években meghatározza a fejlett országok nemzetközi klímafinanszírozási kötelezettségvállalásainak irányát és mértékét.

Magyarországon jelenleg zajlik a klímapolitikai és fejlesztéspolitikai keret felülvizsgálata, különös tekintettel egy új klímátörvény megalkotására, valamint a Nemzetközi Együttműködési Stratégia megújítására. Ezek a folyamatok lehetőséget teremtenek arra, hogy Magyarország a globális dél felé irányuló klímafinanszírozási kötelezettségeit átláthatóbb, kiszámíthatóbb és ambiciózusabb módon rögzítse, összhangban gazdasági teherbíró képességével és történelmi felelősségével.

A jelen kutatás célja annak feltárása, hogy különböző európai országok milyen módon jelenítik meg a nemzetközi klímafinanszírozást saját jogszabályaikban és stratégiáikban. A vizsgálat kiterjed arra, hogy ezek az országok:

- hol és milyen jogi vagy stratégiai dokumentumokban szabályozzák a globális dél felé irányuló klímafinanszírozást,
- milyen mértékű pénzügyi hozzájárulást vállalnak, különös tekintettel a GNI-arányos megközelítésre
- milyen finanszírozási eszközöket alkalmaznak (vissza nem térítendő támogatások, hitelek, vegyes eszközök),
- biztosítják-e az addicionalitást az ODA-hoz képest, valamint
- milyen hangsúlyt kap az adaptáció és a legsebezhetőbb országok (LDC-k, SIDS-ek) támogatása.

Az elemzés célja nem pusztán a nemzetközi gyakorlat bemutatása, hanem annak azonosítása is, hogy mely megoldások tekinthetők jó gyakorlatnak, illetve mely hiányosságok kerülendők el. Az egyes országok tapasztalatainak összevetése alapján a kutatás végül konkrét tanulságokat és javaslatokat fogalmaz meg arra vonatkozóan, hogy Magyarország klímátörvényében és Nemzetközi Együttműködési Stratégiájában milyen módon lenne érdemes megjeleníteni a nemzetközi klímafinanszírozási célokat és kötelezettségeket.

Dánia

a. Keret - Hol szabályozzák?

A 2021-es dán klímátörvény elsősorban a belföldi kibocsátás csökkentésére fókuszál: az 1990-es szinthez képest 70%-al csökkenteni a kibocsátást 2030-ra, majd 2050-re a klímasemlegesség elérése a cél. A nemzetközi klímafinanszírozásban is igyekeznek példamutató döntéseket hozni, amelyeket legújabbán több 2023-as dokumentumban fogalmaztak meg (The Government's priorities for Danish development cooperation, 2023 + 2023 Finance Bill).

A dán kormány hivatalos COP26-os oldalán a pontos vállalás is szerepel, név szerint, hogy 2023-tól évente legalább 500 millió dollárt szánnak a fejlődő országok klímafinanszírozására. Ezt az ambiciózus vállalást egy ENSZ-felajánlásban is megerősítették.

Továbbá 2019-ben jogilag is elkötelezték magukat a nemzetközi klímafinanszírozás iránt. Ezzel Dánia az első olyan ország, amely jogszabályban rögzítette a Globális Dél éghajlatvédelmi támogatásának kötelezettségét. A törvény előírja továbbá, hogy a kormány évente készítsen jelentést a dán klíma intézkedések globális hatásairól, és dolgozzon ki stratégiát arra, miként erősíti kül-, fejlesztési és kereskedelem politikájával a nemzetközi klíma fellépést.

b. Mennyiség, GNI arány

Ígéretük alapján tehát 2023-tól évente 500 millió dollárt szánnak állami forrásokból klímafinanszírozásra. A fejlesztéspolitikai prioritásokat ismertető dokumentumban rögzítik, hogy elérik az ENSZ által kiírt fejlesztési segélyre (ODA) szánt 0,7% GNI-t. Ennek 30%-a a fejlődő országok zöld fejlesztésére irányul, 25%-a klíma segélyre, ennek pedig 60%-át klíma alkalmazkodásra szánják. Tehát kifejezetten a klímafinanszírozásra szánt összeg nagyjából a GNI 0,1-0,15%-a, amelyhez pluszba hozzá jönnek még mobilizált magánforrások is.

c. Eszközök, minőség

Az állam által biztosított 500 millió dollár mellett magán forrásokat is mobilizál a dán állam a klíma befektetésekre. A különböző források kezelésére hozták létre a Danish Investment Fund for Developing Countries (IFU) szervezetet, amely tőkebefektetésekkel, hitelekkel és garanciákkal támogat klímabarát beruházásokat. A

magán és állami források összesen nagyjából 1 milliárd dollárt tesznek ki, ami a nemzetközi 100 milliárdos cél 1%-át teszi ki. Elkötelezték magukat emellett is, hogy mindennek legalább 50%-a vissza nem térítendő grant-ként jusson el a célországokba.

d. Tanulságok Magyarországnak

Dánia magatartása és kötelezettségei Magyarország számára is remek példát mutat. Dánia konkrétan, számszerűen meghatározta a klímafinanszírozásra szánt állami minimum éves összeget (500 millió USD), amelyhez tartani tudják magukat. Érdemes átvenni továbbá annak az elvét is, hogy a támogatások túlnyomórészt grant formájában vannak jelen. Dániában az is a klímafinanszírozás hatékonyságát segíti elő, hogy létrehozták az IFU fejlesztési alapot, ami magán forrásokat is képes mobilizálni.

Egyesült Királyság

a. Keret - hol szabályozzák?

A brit Climate Change Act, 2008 (és későbbi módosításai, pl. a 2019-es Net Zero módosítás) csak a belföldi kibocsátás csökkentést és a 2050-es nettó zéró célt szabályozza. A globális dél felé nyújtott klímafinanszírozást azonban nem törvény, hanem egy külön erre létrehozott rendszer, az International Climate Finance (ICF) és az ehhez készült stratégia szabályozza. Ebben nem éves célt, hanem egy öt éves időszakra szóló (2021-2026) összeget határoznak meg (11,6 milliárd GBP). A részletes keretet a *Together for People and Planet: the UK's International Climate Finance Strategy* tartalmazza.

b. Mennyiség, GNI-arány

A teljes vállalás tehát 11,6 milliárd GBP 5 évre elosztva (2021-2026), ami évente nagyjából 2,3 milliárd GBP-t jelent. Ez körülbelül az éves GNI 0,09%-a.

c. Eszközök, minőség

Bár az évi nagyjából 2,3 milliárd GBP ambiciózus vállalás, az ICF által finanszírozott összeg nem ODA feletti addicionális pénz, hanem csupán a brit ODA-keret egy részét képezi. Ez azért problematikus, mivel az ország még az ENSZ által kiírt 0,7% GNI ODA-ra fordított értéket sem éri el, hanem csupán nagyjából 0,5%-on biztosítják azt. Tehát a kifejezetten klímafinanszírozásra fordított összeg az addicionalitás hiánya miatt jóval alacsonyabb, mint amit a hivatalos statisztikák mutatnak, hiszen az ICF jelentős

része nem új forrás, hanem a meglévő ODA keret átcímkezése. Bár az ICF formálisan ambiciózus, de nem addicionális, továbbá a hitelek és garanciák miatt a valódi támogatás érték alacsonyabb.

Az ország többféle módon juttatja el az ígért összegeket a fejlődő országok számára: grantek, kedvezményes hitelek, garanciák és tőkebefektetések is a finanszírozás részét képezik. A 2010-es években a vissza nem térítendő támogatásokon volt a hangsúly, azonban 2023-ra ezek mértéke visszaesett 21%-ra, és inkább kedvezményes hitelek formájában biztosítanak támogatást.

A teljes összeg egyik felét mitigációra, a másikat pedig klíma adaptációra fordítják. Kifejezetten fontosnak tartják a kettő finanszírozása közötti egyensúly fenntartását, hiszen mindkettő létfontosságú ahhoz, hogy egy fejlődő országban csökkentsék a klímaváltozás negatív hatásait.

d. Tanulságok Magyarországnak

A brit példa egyik legerősebb eleme, hogy a klíma finanszírozással kapcsolatos kérdések mind egy helyen, ugyanabban a stratégiában jelennek meg, ezért az ICF egy jó modellt biztosít Magyarország számára is.

A kiszámíthatóságot segíti elő az Egyesült Királyságban, hogy nem éves keretet határoztak meg, hanem több évre előre vetítették a pénzügyi keretet.

A támogatások tematikus besorolása is példamutató, hiszen fontos, hogy a támogatások legalább 40-50%-a adaptációra menjen, mivel a legrosszabb helyzetben lévő fejlődő országok (LDC-k, SIDS-ek) fő igénye ez, a fennmaradó részt pedig érdemes mitigációra és egyéb rövid idő alatt bekövetkező problémákra fordítani.

Az ICF komoly hiányossága, hogy nem adtak meg egy minimum grant-arányt és nagyobb arányban szolgálnak hitelekkel. Ezen a területen Magyarország példát mutathat, ha törvényben rögzíti, hogy csak a középjövedelmű országok esetében alkalmaznak hiteleket. Az LDC és SIDS országok esetében a támogatás legnagyobb százaléka pedig vissza nem térítendő grant formájában történjen.

A brit modell egy másik hibája, hogy az ICF az ODA része, tehát nem addicionális. A magyar klímátörvény erősebb lenne a brithez képest, ha rögzítené a klímafinanszírozás addicionalitását az ODA-hoz képest.

Görögország

a. Keret - Hol szabályozzák?

Görögország 2022-ben fogadta el első klímátörvényét, a Nemzeti Klímátörvényt, amely 2050-re klímasemlegességet ír elő, 2030-ra az üvegházhatású gázok legalább 55%-os csökkentését az 1990-es szinthez képest, továbbá keretet ad a klímaadaptációs politikának is. Mindemellett az energiafelhasználásra és a környezetvédelemre is nagyobb hangsúlyt helyeznek. Összességében belföldön Görögország formálisan elég ambiciózus: van klímátörvény, van kidolgozott alkalmazkodási stratégia és mindezt a közelmúltban dolgozták ki, így fel vannak készülve a legújabb belföldi kihívásokra. Mind ezzel ellentétben nem létezik nemzeti szinten kidolgozott nemzetközi klímafinanszírozási stratégia ami a globális dél felé irányul. Azonban mint ENSZ és OECD tagország valamilyen szinten kötelesek részt venni a klímafinanszírozásban. A részvétel minőségéről és mennyiségéről a 1. Biennial Transparency Reportban (1. BTR) olvashatunk.

b. Mennyiség, GNI arány

Egy, a BTR-ben található táblázatból kiderül, hogy Görögország önállóan évente csupán pár millió euróval járul hozzá különböző klímaváltozással foglalkozó programokhoz, de közvetlenül nem szolgáltat pénzt fejlődő országoknak. Ez a minimális finansziális hozzájárulás is az ODA részeként történik. Az elmúlt években Görögország GNI-je kb. 200-230 milliárd USD nagyságrendű volt. Ehhez viszonyítva az éves néhány milliós klímafinanszírozás nagyjából 0,001-0,003% GNI mértékű. Ezzel Görögország a fejlett országok mezőnyében az alsó sávba tartozik. Fontos kiemelni továbbá, hogy az országnak nincsenek meghatározott számszerű, többéves klímafinanszírozási vállalásai (fix összes/GNI-arányos cél), ezt sem a BTR, sem más hivatalos dokumentum nem tartalmazza.

c. Eszközök, minőség

Görögországban leginkább a multilateralizmuson van a hangsúly, nemzetközi szervezeteken keresztül (ENSZ ügynökségek, EU alapok) ad támogatást. Prioritásként kezeli a szegénységcsökkentést, egészségügyet, oktatást, fenntartható fejlődést és a klímaváltozást. A klímafinanszírozást az ODA-n keresztül végzi, tehát nincs rá ettől különálló addicionális keret. Azonban a finanszírozás mennyisége annyira alacsony volumenű, hogy érdemi globális hozzájárulásnak nem tekinthető. Nincs rögzített GNI

cél, nincs külön nemzetközi klímafinanszírozás stratégia és a tematikus lebontás sincs egyértelműen számszerűsítve (mitigáció vs. adaptáció).

Összességében miközben a belföldi klímapolitika jogi és tervezési szinten ambiciózus, a nemzetközi klímafinanszírozás volumene és kerete kifejezetten gyenge.

d. Tanulságok Magyarországnak

Görögország jó példa arra, mit érdemes elkerülni a magyar szabályozásnál. Bár Görögország ambiciózus belföldi klímátörvénnyel rendelkezik nincs benne konkrét nemzetközi cél és nincs GNI-arányos vállalás. A magyar klímátörvényben külön fejezetben, részletesen érdemes megjeleníteni a globális dél felé irányuló elkötelezettségeket, nem elég csak a belföldi célokat rögzíteni. További rossz példa az addicionalitás hiánya, mivel Görögország a klímafinanszírozást teljes egészében az ODA részeként számolja el és nem választja szét az általános fejlesztési támogatást és a kifejezetten klímacélú hozzájárulásokat. Magyarországon érdemes lenne rögzíteni, hogy a magyar klímafinanszírozás ODA-feletti, tehát addicionális (vagy legalább részben az), továbbá külön jelenjen meg a költségvetésben és a jelentésekben. A legnagyobb hiányosság Görögországban, hogy nem létezik egy külön nemzetközi klímafinanszírozási stratégia, csupán technikai leírása a támogatásoknak különböző dokumentumokban. A magyar Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Stratégia részeként érdemes lenne pontosan meghatározni a földrajzi és tematikus prioritásokat, a támogatás fajtáját és egy minimum GNI-arányt.

Finnország

a. Keret - Hol szabályozzák?

Finnország belföldi klímapolitikáját a Climate Change Act szabályozza, ami elsődleges célként helyezte ki az ország karbonsemlegessé válását 2035-re. A klímapolitika keretében vannak szektor- és időtávra lebontott célok, például energia, mezőgazdálkodás és kibocsátás csökkentés. Továbbá céljuk, hogy 2050-re 95%-al csökkentsék az üvegházhatású gázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest. Emellett az ország évente ad ki klíma-és környezetvédelmi jelentést. A legutóbbi, 2024-es jelentésben rögzítették, hogy a 2023-as szinthez képest 6%-al csökkentették a kibocsátásukat.

A finn külügyminisztérium hivatalosan nyilvántartja az ország klímafinanszírozási stratégiáit. Támogatják a fejlődő országok klímaadaptációját, mitigációját többek

között granteken és fejlesztési projekteken keresztül. Azonban a klíma támogatás az ország hivatalos fejlesztési segély programjának, az ODA-nak része.

b. Mennyiség, GNI-arány

Az OECD szerint 2024-ben Finnország összes hivatalos fejlesztési segélye (ODA) kb, 1,4 milliárd USD volt, ami 0,47%-a a GNI-nek. Azonban ez az érték 2023-hoz képest csökkenést jelent, és az OECD előrejelzése szerint további 25%-al fog csökkenni 2024 és 2027 között. A 2023-ban az ODA 84,3%-ban grant formájában, 15,4%-ban pedig egyéb formában valósult meg. Egy tanulmány szerint 2016 és 2021 között Finnország kifejezetten klímafinanszírozásra 664 millió eurót fordított. Ez viszont mind az ODA keretein belül történt, mivel a fejlődő országok klímafinanszírozására nincs külön keret, hiányzik az addicionalitás.

c. Eszközök, minőség

Finnország többféle módon juttatja el a klímafinanszírozásra szánt összegeket a fejlődő országoknak. Legfőképp multilaterális csatornákon keresztül, vagyis hozzájárul a nemzetközi klíma-és környezetvédelmi alapokhoz (pl. GEF, GCF), valamint regionális és nemzetközi fejlesztési programokhoz. A 2016 és 2021 közötti 664 millió eurós keret nagyjából egyenlően oszlott meg grantek, hitelek és befektetések között. Finnország tehát vegyes stratégiát alkalmaz: nem csak vissza nem térítendő támogatást nyújtanak, hanem fejlesztési alapú befektetéseket is. Erre irányul Finnország és az International Finance Corporation (IFC) közös programja a Finland - ICF Blended Finance for Climate Program (BFCP), amely magán- és közszféra bevonásával segít megújuló energia és klíma megoldások finanszírozásában a fejlődő országokban. Tematikailag Finnország fejlesztési politikájában hangsúlyos a klíma és a fenntartható fejlődés integrációja.

Azonban az ország programja nem tökéletes, 2025-ben minőségi kritika alanyává vált a NAOF (National Audit Office of Finland) által. Jelentésük szerint a korábban, 2022-ben kidolgozott végrehajtási terv a klímafinanszírozásról nem valósult meg jelentős mértékben, mivel az irányítás decentralizált, nincs hatékony koordináció és az emberi erőforrások is kevésnek bizonyultak.

d. Tanulságok Magyarországnak

Finnország példája vegyesnek bizonyul, mivel vannak benne erősebb pontok, de jelentős gyengeségek is - mindebből azonban lehet tanulni. Magyarország új Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Stratégiájában érdemes lehet feljegyezni és alkalmazni a vegyes finanszírozási eszközöket. Ez lehetővé tenné, hogy a klímafinanszírozás ne csak adomány legyen hanem fejlesztési, beruházási pénz is, ami nagyobb valószínűséggel mobilizálhat magánforrásokat.

Finnországban problémát jelent azonban egy fix cél és a kiszámíthatóság hiánya. A finn nemzetközi klímafinanszírozás ugyan létezik, de nincs rögzített, többéves GNI-arányos cél, ami a finanszírozás kiszámíthatóságát biztosítja. Magyarország számára érdemes lenne törvénybe illeszteni egy minimum GNI%-os célt. Továbbá, ahogy a NAOF audit bemutatja Finnországban a vezetés, a koordináció és az átláthatóság gyengesége is hátráltatja a nemzetközi klímafinanszírozás hatékonyságát. Magyarország rögzíthet már a klímátörvényben egy egyértelmű felelősségi struktúrát és éves beszámolási kötelezettséget. Fontos még ezek mellett kiemelni, hogy bár a vegyes eszközhasználat hasznos, de a hitelek és befektetések aránya nem jelenthet kizárólagos stratégiát, különösen a legszegényebb fejlődő országok (LDC, SIDS) esetében a grant alapú, vissza nem térítendő támogatást kell előnybe helyezni.

Németország

a. Keret - Hol szabályozzák?

Németország jelenlegi belföldi klímapolitikájának alapját a 2021-ben elfogadott Climate Change Act adja. Ebben rögzítették a kibocsátás csökkentésre vonatkozó céljaikat. 2030-ig 65%-os, 2040-ig 88%-os csökkentést írtak elő az 1990-es szinthez képest és 2045-re pedig a klímasemlegességet érnék el. Továbbá külön hivatalt hoztak létre, ami évente jelentést ad le az előző évi kibocsátás csökkenés mértékéről.

A globális dél felé való klímafinanszírozás nem a Szövetségi Klímavédelmi Törvényben (Bundes-Klimaschutzgesetz, KSG) van rögzítve, mint a belföldi előírások, hanem külpolitikai, fejlesztéspolitikai dokumentumokban és kormányzati vállalásokban. A klímafinanszírozás koordinációja Németországban a Fejlesztési Minisztérium (BMZ) feladata.

b. Mennyiség, GNI-arány

Németország 2021-ben bejelentette, hogy 2025-ig évente legalább 6 milliárd euró költségvetési forrást biztosít nemzetközi klímafinanszírozásra a globális dél számára. Már 2021-ben 5,34 milliárd euró támogatást nyújtottak. Ez az összeg 2022-re már 6 milliárd euró fölé emelkedett. Az állam által finanszírozott összegeken felül a KfW és a DEG német fejlesztési bankok piaci forrásokból szolgáltatnak jelentős mértékű klímahiteleket: 2021-ben 2,59 milliárd eurót, 2022-ben pedig 3,09 milliárd eurót. Összesítve az összes forrást (állami költségvetés + piaci forrás + magánforrás) 2022-ben Németország teljes klímafinanszírozási hozzájárulása 9,96 milliárd euró volt. Az összeg 2024-re tovább emelkedett 11,8 milliárd euróra. A támogatásokat nagyjából egyenlő arányban fordítják adaptációra és mitigációra.

Németország ODA/GNI-aránya eléri az ENSZ által előírt mennyiséget, 2022-ben 0,85%, 2023-ban pedig 0,82%-át fordították a fejlődő országok támogatására. A globális dél felé irányuló klímafinanszírozást az ODA részeként kezelik. A korábban felsorolt adatok alapján így például 2022-ben a 6,39 milliárd euró klíma-költségvetéssel a klímafinanszírozás nagyjából 0,15%-a a GNI-nak. Az ezt követő évek adatai is nagyságrendben hasonlóak, így átlagosan kifejezetten a globális dél felé irányuló klímafinanszírozás GNI-aránya 0,13-0,15% körül mozog.

c. Eszközök, minőség

A 2024-es évben Németország összes nemzetközi klímafinanszírozása 11,8 milliárd euró volt, ebből 6,1 milliárd euró származott közvetlen állami költségvetési forrásból. Ugyanakkor 2024-ben sikerült több mint 1 milliárd euró magánbefektetést mobilizálni klímavállalkozásokba, ez volt az első olyan év, amikor a mobilizált magánforrás elérte ezt az összeget. Azonban a támogatás összegének jelentős része (kb 45-50%) hitelek formájában kerül finanszírozásra. Ugyanakkor a vissza nem térítendő grantek is jelentős részét teszik ki a támogatásoknak. A költségvetési források többsége közvetlenül, bilaterális módon a partnerországokban megvalósuló klímaprojektekre kerül fordításra. Emellett multilaterális klíma-és környezetvédelmi alapok (pl, Green Climate Fund) és mechanizmusok is részét képezik a német klímafinanszírozásnak. Tematikailag Németország jelentős részt vállal a megújuló energia, energiahatékonyság, zöld infrastruktúra, klímaadaptáció, természeti alapú megoldások (erdő és természetvédelem, biodiverzitás) finanszírozásában.

Minőségi szempontból a fő kritika, hogy mivel a német klímafinanszírozási számok jelentős részét hitelek és mobilizált magánforrások adják, ezért a statisztikákban szereplő bruttó összegek felülreprezentálják a tényleges támogatás (grant-ekvivalens) értékét.

d. Tanulságok Magyarországnak

Németország esetében a hiányosságok nagyban megegyeznek a korábbi országok példáival. Hiányzik az addicionalitás, a klímafinanszírozás az ODA részét képezi. Magyarország erősebb normát állíthatna fel ha rögzítené, hogy a klímafinanszírozás legalább részben addicionális az ODA-hoz képest. Továbbá túl magas a hitelek aránya, a magyar szabályozás kimondhatná, hogy legfőképp az LDC/SIDS országok esetében a klímafinanszírozás túlnyomórészt vissza nem térítendő grantek formájában jelenjen meg, a hiteleket pedig főleg középjövedelmű országokra korlátozza. Pozitívumként az éves minimum célt érdemes kiemelni, ami Németországban állami forrásokból 6 milliárd euró, továbbá az adaptáció (nagyjából 50%-os) aránya is példaként szolgálhat az új magyar stratégiában.

Ausztria

a. Keret - Hol szabályozzák?

Ausztria korábbi, 2011-es klímátörvénye, a Klimaschutzgesetz (KSG) 2020-ra elévült, ezért ebben az évben új, ambiciózus célokat tűztek ki belföldön. Az új törvény alapján, eredetileg 2050 helyett 2040-re tűzték ki a klímasemlegesség elérését. A nemzetközi klímapolitikát külön stratégiai dokumentumokban rögzítik. Ennek az irányítását az Osztrák Fejlesztési Ügynökség (ADA) végzi.

b. Mennyiség, GNI-arány

Ausztria a 2021-es évben összesen körülbelül 301 millió euró klímafinanszírozást nyújtott a globális dél számára (bilaterális 135,9 millió euró, multilaterális 113,6 millió euró, mobilizált magán 51,9 millió euró). 2022-re ez az összeg nagyságrendileg 495 millió euróra emelkedett, melyből a bilaterális finanszírozás megduplázódott (136 millió euróról 289 millió euróra), miközben a multilaterális hozzájárulások stabilan 117 millió euró körül alakultak, és a mobilizált magánfinanszírozás is jelentősen nőtt ($\approx$ 52 millió euróról 89 millió euróra). A 2022-es klímafinanszírozás az osztrák GDP/GNI nagyságrendjéhez viszonyítva megközelítőleg a GNI 0,1%-át teszi ki.

c. Eszközök, minőség

Ausztria nemzetközi klímafinanszírozása jelentős részben bilaterális formában valósul meg. A finanszírozási eszközmixben azonban számottevő elmozdulás történt: míg 2021-ben a bilaterális támogatások körülbelül fele vissza nem térítendő támogatás (grant) volt (63 millió euró), 2022-re a bilaterális klímafinanszírozás döntő része már koncessziós hitel formájában jelent meg (212,7 millió euró).

Tematikusan 2021-ben viszonylag kiegyensúlyozott volt a támogatások megoszlása (adaptáció: 44,9 millió euró, mitigáció: 54,9 millió euró, cross-cutting: 36 millió euró), azonban 2022-ben a források nagy része már mitigációra irányult (összesen 238,4 millió euró), miközben az adaptációs finanszírozás látványosan visszaesett (mindössze 14 millió euró). Ez a teljes finanszírozási profil jelentős eltolódását mutatja, amely különösen a legsebezhetőbb partnerországok szempontjából problémás lehet, mivel azok adaptációs szükséglete meghatározó.

A multilaterális klímafinanszírozás Ausztria esetében stabil, 2021–2022-ben 114–117 millió euró között mozog, és elsősorban a Green Climate Fund, a Világbank és a regionális fejlesztési bankok felé történik. Ugyanakkor a bilaterális eszközök aránya 2022-ben gyors bővülést mutatott, ami a hitelintenzív finanszírozást tovább erősítette. Minőségi szempontból Ausztriánál tehát egyértelműen látszik: a klímafinanszírozás mértéke növekedett, ugyanakkor a finanszírozás hitelezési jellege erősödött, a támogatási eszközök között pedig az adaptáció aránya 2022-re jelentősen csökkent, ami szociális és éghajlati sérülékenység szempontjából hátrányos irány lehet, különösen a globális dél legkevésbé fejlett országaiban.

d. Tanulságok Magyarországnak

Ausztria esetében a tanulságok továbbra is megegyeznek az előző országok példáival. Az osztrák klímafinanszírozásból az látszik, hogy a volumen növelhető akár úgy is, hogy nem alakítanak ki explicit GNI-arányos vállalást, viszont ennek ára a kiszámíthatóság hiánya: Ausztria éves klímafinanszírozása jelentősen változik, és nem kötelező erejű minimumhoz kötött. Magyarország számára ezért célszerűbb lenne már a klímátörvényben vagy a megújított stratégiában egy GNI-arányos minimumot rögzíteni. További fontos tanulság, hogy Ausztria 2022-ben erősen hitelek felé tolta el a bilaterális finanszírozást (grant helyett koncessziós hitel), miközben az adaptáció mértéke visszaesett. Magyarország itt jobb gyakorlatot alakíthat ki, ha jogszabályban rögzíti, hogy a legsebezhetőbb partnerországok (LDC, SIDS) esetében a

klímafinanszírozás túlnyomó része vissza nem térítendő forrás legyen, és az adaptáció aránya stabilan magas maradjon, különösen a globális dél igényei miatt.

Franciaország

a. Keret - Hol szabályozzák?

Franciaország klímapolitikájának jogi alapja a 2019-es Energy and Climate Act, ami meghatározza, hogy az ország 2050-re jogilag köteles elérni a karbonsemlegességet. Emellett 2030-ra az üvegházhatású gázok kibocsátásának 55%-al való csökkentése mellett is elhatározták magukat az 1990-es szinthez képest. A nemzetközi klímafinanszírozás Franciaországban szintén nem külön klímatörvényben jelenik meg, hanem különböző vállalásokban, fejlesztéspolitikai kormányzati döntésekben és az AFD (Agence Française de Développement) működésében jelenik meg. 2015-ben a COP21 találkozón az ország ígéretet tett, hogy az évi 3 milliárd euró klímafinanszírozásra szánt összeget 5 milliárd euróra emelik 2020-ra. Ezt a célt mér 2019-ben átlépték, ezért 2021-ben francia elnök Emmanuel Macron bejelentette, hogy 2021 és 2025 között az új minimum célösszeg 6 milliárd euró évente. 2021-ben már el is érték (6,1 milliárd euró) és 2022-ben már jóval meg is haladták ezt a minimum összeget, amikor is 7,7 milliárd eurót fordítottak az évben klímafinanszírozásra.

b. Mennyiség, GNI-arány

A francia pénzügyminisztérium dokumentumai szerint tehát sikeresen elérték a 2021-ben bejelentett új évi 6 milliárd eurós célt. 2021-ben 6,1 milliárd eurót, 2022-ben 7,7 milliárd eurót, majd 2023-ban 7,2 milliárd eurót nyújtottak a fejlődő országok számára. Macron elnök továbbá vállalta, hogy a 6 milliárdos éves célból legalább 2 milliárd eurót adaptációra kell fordítani, amely célt az ország azonnal túl is teljesített: 2021-ben 2,2 milliárd, 2022-ben 2,6 milliárd, 2023-ban pedig 2,8 milliárd eurót fordítottak a fejlődő országok klímaadaptációjának elősegítésére.

Az ország teljes ODA-ja 2022-ben a GNI 0,56%-át, 2023-ban 0,5%-át érte el. Ezekből és a korábbi adatokból lehet következtetni arra, hogy a klímafinanszírozás nagyságrendileg a GNI nagyjából 0,2-0,25%-ának felel meg, tehát körülbelül az ODA felét teszi ki.

c. Eszközök, minőség

A francia klímafinanszírozás legfőbb csatornája az FD csoporton keresztül fut. Franciaország 2023-ban 7,2 milliárd euró közpénzből származó klímafinanszírozást nyújtott a fejlődő országoknak, ebből 6257 millió euró az AFD csoport bilaterális finanszírozása (87%), további 202 millió euró egyéb bilaterális csatornákon és projekteken keresztül futott, 731 millió (kb. 10%) euró pedig multilaterális hozzájárulás klíma-alapokhoz. Összesítve a klímafinanszírozás közel 90%-a bilaterális csatornákon keresztül fut és csupán 10% tisztán multilaterális formában.

A pénzügyminisztérium azt is kijelentette, hogy az ország minden rendelkezésre álló eszközt alkalmaz a finanszírozások során. Vissza nem térítendő támogatások (grantek), koncessziós hitelek, tőke-befektetések továbbá garanciák formájában juttatják el a pénzt a fejlődő országoknak. A bilaterális finanszírozás jelentős részben hitelek formájában valósul meg, különösen az AFD által nyújtott koncessziós hitelek révén. Ezek főleg középjövedelmű országok nagy infrastruktúrális beruházásait (közlekedés, megújuló energia) finanszírozzák. A multilaterális hozzájárulások többsége grant, de itt is megjelenhet a hitel komponens. Tehát a Franciaország által nyújtott klímafinanszírozás nagy része hitel, a globális északi donorok közül ez az ország az egyik leginkább hitel-intenzív szereplő.

Tematikusan a francia klímafinanszírozás leginkább mitigáció központú, ugyanakkor a 2020-as minimum 2 milliárdos vállalás óta erősödött az adaptáció szerepe. Ezt mutatja az is, hogy 2021-2023-ban folyamatosan túl lett teljesítve ez a cél (2,2-2,8 milliárd euró).

d. Tanulságok Magyarországnak

A francia példa több pozitívumot is tartalmaz amit érdemes lehet Magyarországnak is alkalmaznia. Ezek közé tartozik a konkrét, többéves pénzügyi cél rögzítése, ami kiszámíthatóvá teszi a klímafinanszírozást a globális dél számára. Továbbá Franciaország nem csak összesített célban dolgozik, hanem adaptációs minimum célban is, amit 2 milliárd euróban határoztak meg. Ez kifejezetten fontos a legsebezhetőbb országoknak (LDC,SIDS), amelyek főleg alkalmazkodási forrásokat igényelnek. Tehát Magyarországon is érdemes alkalmazni az ötletet, hogy ne csak összegben, hanem adaptációs minimum-arányban is pontosan határozzon meg összegeket a jogszabály. Nem érdemes azonban a francia példát átvenni a hitel-dominancia és az addicionalitás hiánya esetében.

Intézményi szempontból is tanulságos Franciaország esete, mivel egy erős központi fejlesztési bank vagy ügynökség nagyban elősegítheti a klímafinanszírozási célok teljesítését és lehetővé teszi, hogy egy helyen koncentrálódjon a tudás az adaptációs és mitigációs projektek tervezéséről. Magyarország esetében a meglévő intézmények (pl. Magyar Fejlesztési Bank) bevonása a klímafinanszírozásba ugyanilyen logika szerint történhetne, a magas hitel-arány elkerülésével.

Szlovákia

a. Keret - Hol szabályozzák

Szlovákia fő hosszú távú klímastratégiája a *Low-Carbon Development Strategy of the Slovak Republic until 2030 with a view to 2050*, amely 2020-ban készült, és 2050-re klímasemlegességi célt rögzít. A stratégia kifejezetten kimondja, hogy az ország célja a klímasemlegesség 2050-re, és ehhez szektorális kibocsátáscsökkentési pályákat jelöl ki 2030-ig. Szlovákia 2024-ben benyújtotta az első Biennial Transparency Reportját (BTR1), amely összefoglalja a klímával kapcsolatos pénzügyi támogatást a fejlődő országok felé 2021–2022-re. A BTR1 világosan leírja, hogy a klíma-támogatások a hivatalos fejlesztési együttműködés (ODA) rendszerén keresztül mennek, tehát itt sem egy külön klímatörvény van életben, hanem az ODA-rendszer és a BTR jelentési kötelezettségei keretében szabályozzák a nemzetközi klímafinanszírozást.

b. Mennyiség, GNI-arány

Szlovákia által nyújtott klíma-támogatás 2021-ben és 2022-ben összesen 21,8 millió euró volt. 2021-ben 10,5 millió euróból nagyjából 8 millió multilaterális csatornákon keresztüli támogatásként futott, 2022-ben pedig 11,24 millió euróból körülbelül 8,9 millió euró hasonlóan valósult meg. Ezek az értékek az ország GNI-jének nagyjából 0,01%-ának felelnek meg. Ez nagyságrendileg jelzi, hogy Szlovákia a GNI-jéhez képest nagyon kis mértékben járul hozzá a globális dél klímafinanszírozásához. Ez az adat nem meglepő, mivel például 2022-23-ban Szlovákia ODA támogatása is csupán 0,14% GNI-arányban van jelen és ennek csupán 6%-a volt klíma-jellegű.

c. Eszközök, minőség

Szlovákiában a klímafinanszírozás teljes mértékben a fejlesztési működés (ODA) alrendszerébe tartozik. 2021-22-ben a támogatásra fordított összegek döntően multilaterális csatornákon keresztül érkeztek a fejlődő országokba. Nagy pozitívuma a szlovák ODA-

nak és ezzel együtt a nemzetközi klímafinanszírozásnak, hogy 100%-ban vissza nem térítendő grant formájú. Tematikus szempontból az országban a klíma-ODA döntően mitigációs fókuszú, de van adaptáció is, ugyanakkor semmilyen kötelező adaptációs arányt nem rögzítettek. Továbbá elsősorban középjövedelmű országokat céloznak a támogatással, a legszegényebb országok részarányáról kevés információ van. Nincs információ továbbá többéves előre rögzített klímafinanszírozási keretről sem, minden inkább az éves költségvetési döntéseken múlik.

d. Tanulságok Magyarországnak

A szlovák klímafinanszírozásról elérhető minimális információ alapján pozitívként lehet kiemelni, hogy az ODA és ezáltal a klímára szánt összegek is teljes mértékben vissza nem térítendő támogatások. Magyarország számára ez erős érv lehet amellet, hogy különösen LDC-k és SIDS-ek esetén a támogatás túlnyomó része grant legyen, és a hiteleket csak magasabb jövedelmű partnerek esetén használja. Negatívum azonban az addicionalitás hiánya, a magyar klímatörvény a legtöbb országnál erősebb lenne, ha kifejezetten rögzítené, hogy a klímafinanszírozásra szánt összegek ODA-feletti támogatások. Elkerülendő továbbá a szlovák példából tanulva a nagyon alacsony GNI-arány. Ilyen alacsony szint azt mutatja, hogy egy ország formálisan teljesítheti a jelentési kötelezettségeit, de érdemi klímafinanszírozási szereplővé nem válik.

Összegzés, fő tanulságok

A kutatás célja annak feltárása volt, hogy különböző európai országok miként szabályozzák és valósítják meg a globális dél felé irányuló nemzetközi klímafinanszírozást, és ezek alapján milyen tanulságok vonhatók le a magyar klímatörvény és a Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Stratégia megújítása számára. Az elemzett országok gyakorlata jelentős eltéréseket mutat, mind a vállalások mértéke, mind a finanszírozási eszközök és a jogi rögzítettség tekintetében.

A vizsgált országok közül a nagyobb Nyugat-Európai donorok (Egyesült Királyság, Franciaország, Németország, Finnország, Ausztria) jellemzően számszerűsített, többéves klímafinanszírozási vállalásokat tesznek, amelyek éves szinten a GNI 0,09-0,25%-a közé esnek. Franciaország esetében ez évi 6-7,7 milliárd eurót jelent, ami a GNI nagyjából 0,2-0,25%-ának felel meg, míg az Egyesült Királyság 2021-2026 között összesen 11,6 milliárd GBP nemzetközi klímafinanszírozást vállal, ami éves szinten kb. 0,09%.

Ezzel szemben a kelet-közép-európai térségben - Szlovákia példáján keresztül - a nemzetközi klímafinanszírozás volumene nagyságrendekkel alacsonyabb. Szlovákia 2021-2022-ben összesen 21,8 millió euró klímafinanszírozást nyújtott, ami évente körülbelül 0,01% GNI-nak felel meg. Bár az intézményi és jelentési keretek (pl. BTR) adottak, a tényleges pénzügyi hozzájárulás alacsony, és nem rendelkezik hosszú távú, számszerűsített klímafinanszírozási céllal.

A finanszírozási eszközök minősége tekintetében vegyes kép rajzolódik ki. Több ország - különösen Franciaország, Németország és Egyesült Királyság - növekvő mértékben alkalmaz kedvezményes hiteleket, miközben a vissza nem térítendő támogatások aránya csökken. Ez különösen problematikus a legsebezhetőbb országok (LDC-k, SIDS-ek) esetében, ahol az adósságteher növelése ellentétes az igazságos klímafinanszírozás elvével. Pozitív ellenpéldát jelent Szlovákia, ahol az ODA - és azon belül a klímafinanszírozás - 100%-ban grant alapú, még ha volumene alacsony is.

Az addicionalitás kérdése minden vizsgált ország esetében kritikus pont. A klímafinanszírozás szinte kivétel nélkül az ODA-kereten belül jelenik meg, így nem tekinthető valóban addicionális forrásnak. Ez azt jelenti, hogy a klímacélok gyakran más fejlesztési célokkal versenyeznek a szűkös forrásokért, és a hivatalos klímafinanszírozási statisztikák sok esetben túlbecsülik a tényleges új pénzügyi hozzájárulást.

Fő szakpolitikai javaslatok Magyarország számára

A nemzetközi példák alapján a magyar klímátörvény és a Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Stratégia megerősítése érdekében az alábbi kulcs javaslatok fogalmazhatók meg:

1. **Számszerűsített GNI-arányos klímafinanszírozás cél rögzítése:** A jogszabályban vagy stratégiában érdemes rögzíteni egy minimum éves hozzájárulást (pl. 0,05-0,1% GNI), amely összhangban áll Magyarország gazdasági teherbíró képességével és az új kollektív, számszerűsített klímafinanszírozási cél (NCQG) elveivel.
2. **Addicionalitás biztosítása az ODA-hoz képest:** A magyar szabályozás erősebb és hitelesebb lenne, ha egyértelműen kimondaná, hogy a nemzetközi klímafinanszírozás nem mehet a fejlesztési együttműködés rovására, hanem az ODA felett, addicionális forrásként jelenik meg.
3. **Adaptációs minimumarány és a legsebezhetőbb országok prioritása:** A nemzetközi tapasztalatok alapján indokolt lenne előírni, hogy a klímafinanszírozás legalább 40-50%-a adaptációra irányuljon, különös tekintettel a legkevésbé fejlett országokra (LDC-k) és a kis szigetállamokra (SIDS-ek)
4. **A vissza nem térítendő támogatások elsődlegessége:** Magyarország pozitív példát mutathatna azzal, ha jogszabályban rögzíti, hogy a legsebezhetőbb partnerországok esetében a klímafinanszírozás túlnyomó része grant formájában történjen, és a hitelek alkalmazását szigorúan korlátozza a középjövedelmű országokra.
5. **Kiszámíthatóság és átláthatóság erősítése:** A brit és francia példák alapján célszerű lenne többéves pénzügyi keretet meghatározni, valamint kötelező, rendszeres jelentést kiadni a klímafinanszírozási célok teljesítéséről.

Források, linkek

<https://denmark.dk/cop-26-english/subpage-1>

https://climate-laws.org/document/the-climate-act_dae7

[https://www.climatechangenews.com/2019/12/06/denmark-adopts-climate-law-cut-emissions-70-](https://www.climatechangenews.com/2019/12/06/denmark-adopts-climate-law-cut-emissions-70-2030/#:~:text=In%20what%20the%20government%20claims,climate%20finance%20to%20developing%20countries)

[2030/#:~:text=In%20what%20the%20government%20claims,climate%20finance%20to%20developing%20countries](https://www.climatechangenews.com/2019/12/06/denmark-adopts-climate-law-cut-emissions-70-2030/#:~:text=In%20what%20the%20government%20claims,climate%20finance%20to%20developing%20countries)

https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2021/09/denmark_e.pdf

<https://www.gov.uk/guidance/international-climate-finance>

<https://www.gov.uk/government/publications/uk-international-climate-finance-strategy>

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/27/section/1>

<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9999/>

<https://icai.independent.gov.uk/wp-content/uploads/International-Climate-Finance-ICAI-Review.pdf>

<https://careclimatechange.org/hollow-commitments-2023-climate-finance-care/>

<https://unfccc.int/documents/645147>

https://www.ey.com/en_gr/technical/tax/tax-alerts/law-4936-2022-greek-climate-law

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD?end=2024&locations=GR&start=1962&view=chart>

<https://www.treasuryfinland.fi/investor-relations/sustainability-and-finnish-government-bonds/carbon-neutral-finland-2035/>

<https://ym.fi/en/annual-climate-report-2024>

<https://ccpi.org/country/fin>

<https://um.fi/climate-finance-and-advocacy-work>

<https://um.fi/documents/35732/0/Ilmastorahoitus+vuosina+2017-2024.pdf/593b0ee2-0453-9a23-5937-913c0060c03a?t=1762352566094>

https://www.oecd.org/en/publications/development-co-operation-profiles_04b376d7-en/finland_3fffb451-en.html

<https://vtv.fi/en/report/follow-up-report-finlands-international-climate-finance-steering-and-effectiveness>

<https://www.bundesregierung.de/breg-en/service/archive/climate-change-act-2021-1913970>
<https://www.bmz.de/en/news/archive-press-releases/germany-increased-climate-finance-to-a-new-all-time-high-in-2022-181678>
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767182/EPRS_BRI\(2024\)767182_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767182/EPRS_BRI(2024)767182_EN.pdf)
https://unfccc.int/sites/default/files/resource/202411116_1sBieenial%20Transparency%20Report_Germany_fin.pdf
<https://www.bmz.de/en/news/press-releases/international-climate-finance-2024-269590>
<https://www.bmz.de/resource/blob/269408/giz-bmz-broschuere-klimafinanzierungszahlen-2024-en.pdf>

https://www.bmluk.gv.at/dam/jcr%3A227986c5-0169-4e9a-8588-2d40a3855fa9/Climate_neutrality_Austria_2040.pdf
<https://unfccc.int/sites/default/files/resource/AUT-BTR-2024.pdf>

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767181/EPRS_BRI\(2024\)767181_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767181/EPRS_BRI(2024)767181_EN.pdf)
<https://www.tresor.economie.gouv.fr/Articles/6c3e0061-8c54-4cf0-8bce-209ad3a2cea4/files/164fa87a-d597-4dad-9e9f-394cd04537a5>
<https://careclimatechange.org/pr-cf-shadow-report-2025/>

https://unfccc.int/sites/default/files/resource/SVK_1.BTR_2024.pdf
https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/769539/EPRS_BRI%282025%29769539_EN.pdf
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/06/development-cooperation-profiles_02ffa45c/slovak-republic_df95d9fe/f7504622-en.pdf

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

A kiadvány az Európai Unió társfinanszírozásával valósul meg. A benne lévő vélemények nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió véleményét, azért kizárólag a Reflex Egyesület felelős.